

Jiyan

Kovara Yekitiya Jinên Kurdistan - Kurdische Frauenzeitschrift

Hejmar: 3, Çiriya Pêşin-Oktobar 1991, Bihê: 2.- DM

OKUYUCU MEKTUPLARI

Sorunlarımıza Sahip Çıkalım!

Merhabalar

Derginizin birinci ve ikinci sayısını elimde geçti. Buna bilakis çok sevindim, neden dersiniz?

Çünkü Kürt kadınlarının kendi başlarına böylesine bir dergiyi çıkarmaları çok sevindirici bir olay. Zaten kadınlar üzerine ve bilhassa Kürt kadınları üzerine, dergilerde olsun kitap ve gazetelerde olsun ya hiç yazılmıyor ya da çok az bir şekilde değiniliyor. Sanki kadınların gönlünü alıyormuşcasına "İşte sizin sorunlarınıza değindik, alınmayın!" gibisinden.

Eski bir söz vardır "Her koyun kendi bacağından asılır" diye, yani kadınlar kendisini geliştirmedikçe, sorunlarını dile getirmediği, zulüm ve sömürüye karşı çıkmadıkça, sorunlar da kendiliğinden hallolmaz. Bunun için de kadınlar, özellikle Kürt kadınları kendi sorunlarına sahip çıkmalıdır. Bilhassa Kürt kadını diyorum, çünkü; en çok ezilen, sömürülen, ülkesi parçalanıp yağmalanan bir halkın kadınları olarak katmerlice ezildikleri için onların öncelikle Kürdistan kurtuluş mücadelesi içinde yer almaları aynı zamanda kendi sorunlarına da sahip çıkmaları önemlidir ve kaçınılmazdır.

Hepinize başarılar ve devrimci selamlar.

Vahide/Köln

Sayın Jıyan Redaksiyonu,

Derginizin ilk çıkan sayısını okudum çok beğendim. Ne kadar sevindim sizlere anlatamam. Böylesine kadın haklarını savunan sizin gibilerin bulunması çok zor. Ben bir Kürt kızayım. Kürt kıızı olarak böyle kadın haklarını savunan sizin gibi düşünenler çok az var. Kürt kıızı olarak kadınların nasıl yaşadığını çok iyi biliyorum. Kürt kadınları çok ağır baskılar altındalar, özellikle köyde yaşayanlar. Ben yeni köyden geldim, onun için kadınların hangi koşullar altında yaşadıklarını iyi biliyorum. Köydeki kadınlar sabahtan akşama kadar ev işi, çocuklara bakmak, çiftlik işi yapıyorlar. Kısaca tüm işler kadınların sırtında. Erkekler de akşama kadar kahve köşelerinde oturup, daha sonra eve gelip baskı yapıyorlar. Kadın korkusundan birşey bile soramıyor.

Köydeki kadınları bırakın, kızlar bile rahatça gezemiyorlar, kendi haklarını savunamıyorlar. Kız oldukları için okutulmuyorlar, ilkokulu bitirdiler mi artık evden dışarı çıkamıyorlar. Ta ki 18 yaşına gelene kadar. 18 yaşına geldiler mi evlendiriliyorlar.

Benim köyümde kadınlar yıllardır benim değindiğim gibi zor şartlar altında yaşıyorlar. Tüm kadınlardan ricam, ka-

dınların uğradığı baskılara karşı çıkmak, eşit haklara kavuşmak için mücadele edelim.

Bêrivan/Bonn

Hakk Mücadelemiz İçin Daha Fazla Çalışalım

Ben Fransa-KOMJIN üyesi liseli bir okuyucunuzum. JİYAN'ın her iki sayısını da büyük bir zevkle okudum.

Bugüne kadar Kürt ulusal sorunu ve Kürt kadın sorunu her ne kadar inkar edilmek istenmiş ve gizlenmeye çalışılmışsa da, bugün yine bizler tarafından bu sorunlar gündeme getirilmiş; haklı mücadelemizi herkese duyurmak ve başarmak amacıyla her konuda yoğun bir çalışma içine girmiş bulunmaktayız. Her geçen gün üyelerimizin çoğalması, bize gelen JİYAN dergisi ve KOMJIN kasetlerinin satışının 100'ü aşması, sık sık toplantılarla, ulusal boyunduruk altında üçlü sömürüyü yaşayan Kürt kadını sorununun tartışılması ve çözümlenmesine yönelik adımların atılması, çalışmalarımızdaki yoğunluğun ve başarıma azminin göstergesidir. Ortak mücadelemize her alanda katkıda bulunmaya çalışırken, aynı zamanda JİYAN sayesinde, diğer ülkelerdeki Kürt kadınının gelişmelerini de yakından izliyoruz.

Ancak biz Fransa-KOMJIN olarak, bu "bilgi kaynağı" dergimizde şiir, öykü gibi edebi bölümlere de yer verilmesinde yarar görüyoruz. Bu konulara da bir-iki sayfa ayırırsanız memnun kalacağız.

Bu amaçla size yazdığım bir öyküyü göndermek istiyorum. Şayet yayınlanır ve biz okuyucuların da katkılarının bulunabileceğine inandığım bu tür konulara yer verilirse, diğer çalışmalarımızdan örnekleri de büyük bir zevkle göndereceğim.

Hepinizi içten duygularla selamlar, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Asuman/Paris

JİYAN Redaksiyonuna:

Derginizi okudum, çok beğendim. İyi bir başlangıç diyebilirim. Size kısa bir şiirimi gönderiyorum. Pek başarılı olmayabilirim.

Bundan sonra arkadaşlarım ve ben yazı ve resimlerimizle size destek olmaya çalışacağız.

ÖZNUR/Berlin

SESİMİZİ DUYURALIM!

B. Çiçek/H. Başak

Hepimiz biliyoruz ki kadınların özveri ve aktif bir şekilde katılmadığı ulusal ve sosyal kurtuluş savaşlarının niteliği ne olursa olsun (burjuva ya da proleter) başarıya ulaşma şansı yoktur. Tarihin çeşitli dönemlerinde iktidar mücadeleleri verip bunu elde eden hareketlerin pratiği bu olguyu apaçık göstermektedir. Bu Lenin Rusya'sında, Mao Çin'inde, Minh Vietnam'ında hatta ırkçı Atatürk Türkiye'sinde ve Hımejni İran'ında hep böyledir.

Bu olgu bugün Kürdistan'da yükselen Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin Kürdistanlı kadınların özverisine olan gereksinim açığı olarak kendisini Zekiye Alkan'larla dışa vurmaktadır. Bu aşamada biz Kürdistanlı kadınların mücadele saflarında gecikmeden yerimizi almamız gerektiği açıktır.

İşte tam da bu noktada sorunlar başlamakta ki, özellikle bu biz Kürt kadınları için geçerli olup, çözümü kendisiyle birlikte dayatan can alıcı acil bir sorundur.

Biliyoruz ki kadının ezilmişliği onun kendisinden kaynaklanan biyolojik, fizyolojik bir olaydan öte sosyal bir meseledir. Yani bizlerin "Kadın" oluşu, toplumsal yaşamın, daha doğrusu bizlerin toplumsallaşma sürecinin son ürünüdür. Biraz daha açarsak bizlerin "kadın" olarak doğmadığı, ama "kadın" olarak yetiştirilip öyle toplumsal yaşama sokulduğunu görürüz. Bu toplumun kendi içerisinde yaptığı kadınlar aleyhinde olan, sömürü üzerine kurulu, toplumsal iş bölümünün kendisidir. Bu "kadın"lıkta yani ezilmişlikte, ikinci sınıf insanlıkta kurtuluşun yolu da ancak toplumsal kurtuluşumuzdur. Yoksa burjuva kadın hareketi olan "feministlerin" dediği gibi kadının kurtuluşunu, sosyal bir sorun olarak sosyal bir kurtuluşta değil de, kadınların tek tek bireysel kurtuluş hareketinde görmek, "ağacı görüp de ormanı görmemek" gibi birşey olur.

Yani meta toplumunda, kadının metaliğine son verme seçeneğinin olmadığı, bu sorunun, fetiş sorununun halledilmesiyle, sınıfsal kurtuluşla sosyalist bir devrim sorunu olduğuna inanıyoruz. Feministlerin bu konudaki düşüncelerine kesin yanıtımız bu olmalıdır.

Bu anlamda kadın sorununun çözümünü, kendi özelimizde, Kürdistan'da yükselen ulusal kurtuluş sorunuyla iç içeliğini görmek zorundayız. Bugün ül-

(Devamı 15. sayfada)

Dergimiz JİYAN'ın daha önce çıkan sayılarında yazmamız gerektiğini sonradan farketmişiz "KOMJIN NEDİR?" konusuna, ülkemiz ve Avrupa'nın diğer ülkelerinden gelen istemler üzerine, şimdi değinmek zorunluluğunu duyuyoruz.

JİYAN çıkmadan çok evvel, önce KOMJIN kuruluş bildirgesi, daha sonra da, KOMJIN'ı tanıtan bir kitapçık çıkartmıştık. Bu nedenle de, kendimizi yeniden tanıtmamızın gereksiz olduğunu, JİYAN'da yayınladığımız eylem biçimleri ve çeşitli gelişmelere yönelik görüşlerimizin KOMJIN'ı tanıtmaya yeterli gelebileceğini düşünmüştük. Ama biz, JİYAN'ın sözkonusu kitapçıktan çok daha fazla kitlelere ulaşacağını, özellikle de Almanya dışındaki insanlarımızın, F. Almanya'da yürüttüğümüz çalışmalarını doğal olarak, takip edemeyeceklerini hesaba katmamışız. Bugün görüyoruz ki, JİYAN artık hem Kürdistan'da, hem Avrupa'nın diğer ülkelerinde ilgi ile okunan bir yayın durumundadır.

Gerek telefonla, gerek kartla ve gerekse bizzat görüştüğümüz insanlardan gelen istemler üzerine kısaca yukarıda adı geçen konuya değinmek istiyoruz.

Bilindiği gibi, her örgütlenme bir gereksinim sonucu doğar, oluşur. Bir kadın örgütü olan KOMJIN, ulusal varlıkları bilinen diğer kadın hareketlerinden farklı bir yapıdadır. KOMJIN, henüz ulusal varlığı kabul edilmeyen yarı-feodal, sömürge bir ülkenin kadınlarının oluşturduğu bir örgüttür. KOMJIN'in temel amacı, F. Almanya'daki Kürt kadınlarının birliğini sağlamak, onların sorunlarına çözüm bulmaktır.

Neden böyle bir örgütlenme gereğinin duyulduğunu anlamak, pek de zor değil. Bilinen nedenleri sıralamaya gerek yok. Ancak, KOMJIN'in ne zamandan beri ve neye yönelik çalışmalar yürüttüğü önemlidir. Bu nedenle bu konuya biraz ayrıntılı değinmek istiyoruz.

KOMJIN'in, bugünkü konuma gelişi, yıllarca verilen emeğin ürünüdür. 1979 yılından beri, zaman zaman ara verilmekle beraber, bir komite olarak çalışmalarını yürüten bir grup Kürt kadını, 1986'da Almanya'nın çeşitli kentlerinden kadınlara çağrıda bulunarak, "Bağımsız bir Kadın Örgütü" nün oluşmasını önerdiler. 20/21 Aralık 1986 tarihinde yapılan bu toplantıda, çeşitli görüşlerin yer aldığı tartışmalar sonucu, bağımsız bir kadın örgütünün kurulmasını sağlayan ön hazırlıkların yapılması, bu amaçla bir "KOMJIN-Hazırlık Komitesi" nin kurulması kararlaştırıldı. İki gün süren toplantı sonunda, ha-

KOMJIN NEDİR, HEDEFLERİ NELERDİR?

zırlık komitesinin çalışma perspektifleri belirlendi. Böylece, Bağımsız Kadın Örgütü'ne yönelik çalışmalara başlanmıştır.

Aradan geçen iki yıl süresince, oldukça olumlu çalışmalar yapıldığı ve kadınların kendi örgütlerini kurabilecekleri düzeye geldikleri gözlemlendi. Bunun üzerine, 5/6 Mayıs 1989 tarihlerinde 40'ı aşkın Kürt kadını bir araya gelerek, çalışmalarını değerlendirdikten sonra, oyçokluğuyla "Yekitiya Jinên Kurdistan", kısa adıyla KOMJIN'i oluşturmaya karar verdiler. O günden buyana da çalışmalarını sürdürmekte olan KOMJIN, birçok resmi kurum ve kadın kuruluşlarıyla ortak etkinliklerde bulunmaktadır. KOMJIN'e bağlı 11 birim bulunmaktadır ve merkezi Köln'dedir.

KOMJIN'in amaçları şunlardır:

- F. Almanya'da yaşayan ve çalışan Kürdistanlı kadınları örgütlemek, onlar arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak,
- Onların sorunlarını ele alıp, çözümünde yardımcı olmak,
- Genelde tüm kadınlar, özelde Kürt kadınları üzerindeki çifte baskı ve ayrımcılığın kaldırılması, kadınların toplumsal yaşamın her alanında eşit haklara kavuşması için çalışmalar yürütmek,

- F. Almanya'da 400 bin civarındaki Kürdistanlı'nın ayrı bir ulus olarak resmen tanınması, onların dil ve kültürlerini serbestçe geliştirme olanaklarına kavuşmasını sağlamak,

- Her türlü ulusal, kültürel ve demokratik haktan yoksun Kürt ulusunun haklı taleplerini ve mücadelesini maddi ve manevi yönden ve demokratik yollardan desteklemek, Alman ve Avrupa kamuoyunu bu yönde bilgilendirmek ve onların dayanışmalarını sağlamak vb.

KOMJIN bir demokratik kadın örgütüdür. Antifaşist olmak kaydıyla, farklı siyasi görüşlere sahip herkes

üye olabilir, birlikte çalışabilir. Aynı amaçlar doğrultusunda yürütülen kamuoyu çalışmalarına katılır, diğer benzer amaçlı örgüt ve kuruluşlarla ortak çalışmalar yürütmeyi benimser.

KOMJIN, herşeyden evvel bir kadın örgütüdür. Ama ezilen bir ulusun, ulusal varlığı kabul edilmeyen bir ulusun kadın örgütüdür. Bu nedenle de KOMJIN, kadın sorununu toplumsal sorunundan ayırdetmeden ele alır, bir toplumsal sorun olarak görür. Diğer birçok kadın hareketinde görülen cinsel ve sınıfsal mücadeleye ek olarak bir de ulusal kurtuluş mücadelesi vardır KOMJIN için.

KOMJIN, her üç alana yönelik çalışmalarını hedef edinmiştir kendisine. O, salt kadın sorunuyla ilgilenmeyi, kadın sorununu toplumun diğer sorunlarından soyutladığı için "erkek sınıfı" ayrımını yapıp, onları hedef alan, erkek-kadın birlikteliğinin zorunluluğunu görmemezlikten gelen her türlü harekete de karşıdır.

Kürt kadınının sorunu, ulusal kurtuluş mücadelesinin bir parçasıdır. Ulusal kurtuluş mücadelesi, bağımsızlık uğruna savaşım veren erkek-kadın herkesin sorunudur. Ancak, kadın oluşumuzdan dolayı, kendimize özgü sorunları yine kendimiz çok daha iyi bildiğimizden, kadın çalışmalarına da çok daha fazla yer verilmesine inanıyoruz.

KOMJIN'in bu güne değin yaptığı

(Devamı 15. sayfada)

KOMJIN 3. KONGRESİ YAPILDI

NUJEN

Bir yıllık çalışmalarını değerlendirmek ve yeni yönetimini seçmek üzere, **KOMJIN** 18/19 Mayıs 1991'de, Wissen'de 3. Kongresini düzenledi. Kongreye yaklaşık 60 delege ve dinleyici katıldı. Geçen yıllara oranla, daha coşkulu ve tartışmalı geçen kongre, Kürt kadınının giderek kendi mücadelesine daha bilinçlice sarıldığını gösteriyordu.

Divan seçimi ve gündem maddelerinin sunulmasından sonra raporların okunmasına geçildi.

Bir yıllık çalışmaları kapsayan raporun okunması sonucu, **KOMJIN**'in gerçekleştirdiği etkinliklerin önemi daha da anlaşılıyordu. Gerçekten de bir yıl zarfında, bir **KADIN ÖRGÜTÜ** olarak yapılan çalışmalar kuşkusuz yeterli değildi; ama küçümsenecek gibi de değildi...

KOMJIN'in geçtiğimiz dönemdeki çalışmaları, Körfez Savaşının, Kürdistan'a yönelik baskıların sürdüğü, Irak Kürdistanı halkımızın yeni bir soykırımı ile karşı karşıya bulunduğu, özellikle de bu soykırımın Kürt kadınları ve çocuklarını olumsuzca etkilediği, onları mağdur durumda bıraktığı, Sürgün ve Sansür Kararnameleri, sözde "Terörizmle Mücadele Yasası"nın, Türkiye Kürdistanı'nda yüzkarası baskılarla uygulandığı bir dönemde gerçekleşti. **KOMJIN**, ülkemizdeki insanlık dışı uygulamaların, özellikle de kadınlarımızın karşı karşıya bulunduğu durumun kamuoyuna duyulması konusunda büyük çalışmalar yürüttü. Yapılan çalışmaların tümünü belirtmeye olanak yok. An-

cak, bazı çalışmaları belirtmeden geçemeyeceğiz. Zira bu çalışmalar, Kürt kadınının ancak **ÖRGÜTLÜ** bir çalışmayla, kendisine düşen görevi daha rahatlıkla yerine getirdiğini gösterir.

Örneğin: "8 Mart Dünya Kadınlar Günü" kapsamında, "Kadın Hareketi" adı altında, farklı anlayışlardan ve **KOMJIN** olarak bakış açımızın belirginleşmesinde önemli rol oynayan; Kürdistan'dan ve bir de Feminist hareketten bayan arkadaşların katılmalarını sağladığımız, yaklaşık 350 kişinin katıldığı, Köln VHS'nin de desteklediği panelin düzenlenmesi,

- Irak Kürdistanı'ndaki halkımıza uygulanan jenoside karşı yerel birimlerin bir kısmında uygulanan çadır ve benzeri eylemler, diğer demokratik kuruluşlarla düzenlenen ortak toplantı ve yürüyüşler, 500'e yakın kadın kuruluşu, parlamento üyeleri, parti ve çeşitli kurumlara bildiri ve mektuplarla kınayıcı ve destekleyici dayanışmalarının sağlanması; 20.000 DM'ye yakın yardımın toplanması,

- Körfez Savaşı süresince diğer örgütlerle ortak eylemlerde bulunulması ve savaş karşıtı bir afişin çıkarılması,

- Kürt kadınlarının genel konuları ile ilgili, çeşitli kuruluşların çağrısı üzerine, 12'ye yakın konferansta seminer verilmesi,

- Körfez Savaşı nedeniyle, Uluslararası Kadınlar Ligi, Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu ve Karşılıklı Güven İçin Kadınlar gibi örgütlerin birlikte Cenevre'de düzen-

ledikleri "Dünya Kadınlarının Acil Toplantısı"na **KOMJIN**'den bir arkadaşımızın yer alması,

- Kültürel çalışmalar olarak, Kürt kadınının çeşitli durumlar karşısında duygularını dile getiren derlemelerden oluşan kasetin çıkarılması,

- Cep takviminin çıkarılması, - Kürt kadınının sesinin kamuoyuna duyurulmasında büyük önemi olan "JİYAN" dergisinin çıkarılması,

- Ülkedeki kadın kuruluşlarıyla diyalog içinde bulunarak bazı ortak çalışmaların yürütülmesi,

- Üyelerarası ve kamuoyuna yönelik günlük ve haftasonu seminerlerin düzenlenmesi gibi çalışmalar **KOMJIN**'in etkinliklerinin bir bölümüydü.

Bu çalışmalar, kongreye katılan delege ve dinleyicilerce oldukça olumlu ve kıvançla karşılandı. Ama, bunun yanısıra, eksiklikler ve yanlışlıklar da dile getirildi. Delegelerin getirdiği farklı görüşler ve öneriler, elıştırılır kongreye ayrı bir anlam kazandırdı.

Yapılan tartışmaların ağırlık noktası, çeşitli örgütlerde çalışmanın getirdiği zorluklar oldu. Bir kısım delege, **KOMJIN** dışında, bağlı veya üyesi bulunduğu diğer demokratik örgütlerde de çalıştıklarını, bu nedenle iki tarafta çalışmanın zorluklarını dile getirdi. Kimi, ağırlığın salt kadın çalışmasına verilmesi gerektiğini belirtti. Bu tartışmalar kongrenin önemli bir bölümünü oluşturuyordu. Delegelerden gelen bu her iki görüşe karşılık olarak MYK üyesi bir arkadaş söz alarak, bu konu hakkında **KOMJIN**'in görüşlerini dile getirdi. Sözcü arkadaş kısaca şunları söyledi:

Kadın olmanın temelinde yatan erkekler için sözkonusu olmayan bu ve benzeri sorunlardır bizi ayrı örgütlenmeye götüren. Ve yine bu nedendir ki, bir "Kadın Örgütlenmesi"ne gerek duyduk, örgütlendik.

KOMJIN olarak amacımız, hiç bir zaman üyesi bulunduğumuz, veya sempatî ile baktığımız diğer bir örgütten soyutlanıp, onların gücünü bölmek değildir. Tam tersine, güçlenerek, onların mücadelesine güç katmaktır. Mücadelemiz sınıfsaldır, ulusaldır ve de cinseldir. Bu her üç alanda verilen mücadelenin, birbirinden ayırdedilemeyeceğine inanıyor ve o hedefler doğrultusunda

çalışmalarımızı yürütmenin gereğini duyuyoruz. Bu nedenle de, gücümüz ve yeteneklerimiz oranında her alanda da katkıda bulunmak zorundayız. Ancak kadın olmamız nedeniyle, kendi sorunlarımıza yine kendimizin öncelikle eğilmesi gerektiğinden, ağırlığımızın bu çalışmalara verilmesi kadar doğal bir şey olamaz.

Tüm ağırlığımızın, salt kadın çalışmalarına verilmesini de doğru bulmuyoruz. Çünkü KOMJIN, kadın kurtuluşunu, sadece kadınların sorununu olmadığını kabul eder. Bunun, sınıfsal ve ulusal kurtuluş mücadelesinin bir parçası olduğuna inanır. Buna dayanarak da, ağırlıkta kadın sorunlarına yer vermeyi uygun bulur. Ama bunu yaparken toplumsal sorunlardan soyutlamadan mücadelesini sürdürmeyi amaçlar.

Ancak şunu belirtmekte de yarar vardır. Yıllardır kimimiz, çeşitli demokratik kitle örgütlerinde çalışmalar yürütüyoruz. Görüyoruz ki, bu örgütlerde kadın hareketine yönelik yapılan çalışmalar yeterli olmamıştır. Bunun da nedenleri vardır. Sorunlar ve sorunlara yönelik hedefler, gün geçtikçe farklı biçimlere bürünüyor. Bir kaç yıl öncesine kadar ağırlık, ulusal varlığımızın duyurulmasına yönelikti. Doğal olarak erkek-kadın birlikteliği öncelikle gereklidir. Fakat bugün durum farklı bir noktada. Bu sorunu aşmış durumdayız. Önümüzde yine farklı hedefler beklemekte. Artık Kürt kadını ulusal kurtuluş mücadelesindeki yerinin bilincinde, demokratik kitle örgütlerinde yerini almakta. Bu yeri alırken de, ağırlık vermesi gereken çalışmaları ayırdedebilmekte, kendi başına örgütlenmenin gereğine inanmaktadır. Kendi başına örgütlenmesi, erkeklerle birlikte yürütülmesi gereken çalışmalardan soyutlanması anlamına gelmemeli, gelmez de. Unutmamalıyız ki, kadın çalışması da diğer

demokratik örgütlerin verdiği mücadelesinin bir parçasıdır. Kadının kurtuluşuna yönelik çalışmalar, erkeklerin de görevidir.

Ama, kendi sorunlarımıza önce kendimiz eğilmedikçe, sorunlarımızı kendimiz gözönüne sermedikçe, biz kadınların hep ikinci planda kalması kaçınılmazdır. Bu nedenle de, KOMJIN olarak diyoruz ki, ulusal ve sınıfsal mücadelenin bilincinde, kadınsal sorunlarımıza ağırlık vererek çalışmalarımızı yürütmek zorundayız. Artık bu konuda kararlı olmalıyız. Sağlıklı bir düşünceden sonra, nerede yer alacağımıza kendimiz karar vermeliyiz.

MYK'daki arkadaşın bu açıklamalarına ilişkin görüşler dile getirildikten sonra, bundan böyle kadın çalışmalarına daha fazla ağırlık vermenin gerektiği kararına varıldı.

Tartışmaların diğer bir ağırlık yanı da, MYK ve GYK üyeleri arasındaki diyalogun gereğince işleyemeyişi ve bundan kaynaklanan aksaklıklar oldu. GYK üyelerinin ayrı ayrı, birbirinden uzak illerde oluşları ve çeşitli nedenlerle toplantılara düzenli katılmayışlarının birlikte getirdiği aksaklıklar da detaylı olarak tartışıldı. Bundan hareketle de, bu dönem GYK'da yer alacak olan arkadaşların daha özverili olmaları, bu görevi

isteyerek yüklenmeleri istendi. Nitekim, görev alanların hemen hemen hepsi de istekle, kıvançla kabul etti, önümüzdeki dönem çalışmalarında kolektif bir çalışma yürütme prensibini benimsedi.

Bunun yanısıra, bundan sonraki toplantı ve kongrelerimizin "Kürtçe" yapılması önerisi oldukça ilgi ile karşılandı. Henüz çok genç yaşta sayılan bir arkadaşın getirdiği bu öneri, üzerinde durulması gereken bir konu. Egemen güçlerin dilimizi unutturma, asimilasyoncu eğitim politikaları sonucu, birçoğumuzun ne yazık ki dilimizi tam anlayacak durumda olmadığı, ancak bunun gözönünde bulundurulması fırsatların yaratılması istendi.

İki gün süren kongrede, üyelerin karşılıklı görüş ve önerileriyle, eksikliklerimiz ve buna karşın seçeneklerimizin sıralanmasından sonra bazı kararlar alındı.

Buna göre:

- Bu yıl kadınsal çalışmalara daha fazla ağırlık verilmesi,
- Kürtçe kursların açılması için olanakların araştırılması,
- Kürtçe Anadil dersi için yapılan girişimlerin desteklenmesi,
- Ülkedeki kadın çalışmalarının takip edilmesi, ortak çalışmaların yürütülmesi,
- Olanaklarımız ölçüsünde, yardım kampanyalarının düzenlenmesi,
- Kürt kadınının ülkedeki genel yaşamını, yakında izleme olanaklarının yaratılması,
- Almanya dışındaki ülkelerde yaşamakta olan KOMJIN sempatizanlarıyla diyalogun geliştirilmesi, ortak çalışmaların yürütülmesi,
- Almanya'da yaşamakta olan genç kızlara yönelik, gereksinim durumlarına göre çalışmaların yürütülmesi...

Olumlu bir tartışma ortamından sonra kongreye son verildi. 12 birimden gelen bayan arkadaşlar, büyük bir çalışma isteği ve sorumluluk inancıyla vedalaştıktan sonra, birimlerine hareket ettiler.

Diya Baş, Jı Hezar Mamoste Çêtir e

Senem

Anadil, bir insanın doğduğu zaman ilk duyduğu sesler, sütünü emdiği, yanında yetiştiği kişinin dilidir. İnsanların buldukları toplumun konuştuğu ve kullandığı, anasından ilk öğrendiği ve kendisini onunla özdeşleştirdiği dil, ana dilidir.

Bir insan en çok kendi anadiliyle rahatça düşünür. Anadilini bilen bir insan çevresiyle ilişkilerinde kendisini güven içinde hisseder ve güven içinde olur. Bu nedenlerden ötürüdür ki bir insanın zihinsel, duygusal, eğitim alanında ve toplumsal gelişiminde anadilin önemi büyüktür. İnsanlar anadilleriyle her şeyi kolayca kavrarlar. Anadilini bilen bir insan ikinci bir dil öğrenmede de güçlük çekmez.

Her insanın kendi dilinde konuşma ve aynı dili konuşan diğer insanlarla da anlaşma hakkı vardır. Her insanın kendi dilini okumaya, yazmaya, onu yaşamının her alanında kullanabilecek düzeyde iletmeye, geliştirmeye hakkı vardır.

Ancak, sömürge bir ülkenin insanları olarak bu hak bizim elimizden alınmıştır. Ulusal ve demokratik bir hak olan bu hakkımız Türk hükümetlerinin bilinçli politikasıyla yasaklanmış ve dilimizin yok edilmesi için yoğun bir asimilasyon politikasıyla karşı karşıya kalmışız.

Dilimiz üzerine bir çok yayın organında yazılar yayınlandığı için, burada hangi gruba girdiği ve tarihsel dönemlerde olayların dilimiz üzerinde olumsuz etkilerini de anlatma gereğini duymuyorum.

Daha çok anadilin kaynağı olan biz analar ya da analığa aday olan genç kadınlar ve kızlarımızın bu konuyu niçin önemsemeleri gerektiği üzerinde durmak istiyorum.

Bir ulus varsa elbette onun ortak dili olduğu gibi, kültürü, gelenekleri, sanatı ve tarihi de vardır. Türk iktidarları uzun dönemlerden beri bizim varlığımızı, dilimizi, tarihimizi, kültürümüzü inkar edip, tüm değerlerimizi ortadan kaldırmaya çalıştılar. Yani bizi bir varlık olarak ortadan kaldırmak için kendi dil, kültür ve tarihlerini bizimmiş gibi an-

gaje edip, inkarcılık politikaları ile amaçlarına ulaşmak istediler.

Buna rağmen Kürt dili konuşuldu, tarihi, edebiyatı, kültürü yaşamda ve sözlü olarak kuşaktan kuşağa iletildi ve unutulmadı.

Asimilasyon politikası ülkede salt belli kesim üzerinde etkisini göstermiş olduğundan, halkımızın dilini unutmamasında, düşmanın planlarının tümüyle gerçekleşmemesinde, okuma-yazma bilmeyen ancak, ulusal benliğinin bilincini ve onurunu taşıyan kadınlarımızın rolü büyüktür. Bu demektir ki, acımasız asimilasyon politikası, hapisler, kıyımlar, sürgünler, açlık, sefaletle rağmen analar bir kaynak olarak anadili çocuklarına öğretmekle Türk hükümetlerinin bilinçli politikasının iflasına neden olmuşlardır.

T. C. Parlamentosu, Kürt dili evde ve sokakta serbestçe konuşulsun mu, konuşulmasın mı tartışmalarını aylarca sürdürdü. Oysa Kürt anaları yasaklara rağmen evlerinde konuşuyor, çocukları da sokaklarda aynı işi yapıyor. Anadilde kitap yayınlanması, kitleye yönelik toplantılarda konuşma, radyo yayını vs. Kürtçe olması cezalara bağlandı. Nice anaların evlatları idam cezalarını göze alarak yayınlar çıkardılar, çıkarıyorlar, çıkaracaklar da!

Daha düne kadar "Dağ Türkleri" diye dışarıya yönelik propagandaları, bize dahi inandırmaya uğraştıkları inkara dayalı yutturmaca politikalarını, bugün içerde ve dışarda verdiğimiz mücadeleler sonucu, mecbur kalıp varlığımızı tanımaya, kısmi de olsa anadilde konuşmamızı serbest bırakmak zorunda kaldılar.

Kürt anaları çok acılara katlandılar.

Zulüm politikalarının acımasız sonuçlarına karşı direnerek, katlanarak görevlerini unutmadılar. Bugün de acımasız bir politikanın sonuçlarıyla karşı karşıyadırlar.

Bizler, yurtdışında karşı karşıya olduğumuz bir işkence, idam cezası ya da heran üzerimize düşecek bir bombalama olayı ile de karşı karşıya değiliz. Niçin varolan olanaklardan yararlanmalıyız? Örneğin yayınlar vasıtasıyla da olsa kendi dilimizi grameryiyle birlikte öğrenme ve yazma çabasına girişemeyelim? Okuma-yazması olmayan analar Kürtçeyi çocuklarına öğretiyorlar da, bizler bilinçli analar niçin çocuklarımızı buna yöneltmekte zorluk çekelim ki!

Üstelik Almanya da, Türkiye de bugüne kadar Kürtlere uygulanan politikasında değişikliklere gidiyor. Berlin'de

Kürt çocuklarına yönelik Kindergarten projesi başarıyla yürütülmektedir. Haftada bir gün de olsa Dortmund radyosunun NRW çapında yayınlanması da ilerde daha geliştirileceğine ve günlük yayın yapma olanağı verileceğine kuşumuz yok. Bir iki yıl sonra uygulanmasına kuşku duymadığımız anadilde ders hakkının da, sosyal danışmanlık ve benzeri hakların verilmesinde siz analara ya da çocuklarınıza ihtiyaç duyulacak ve belli görevler üstleneceksiniz.

Şimdiden geleceğe hazırlanmak, boşlukları doldurmak hepimizin görevi olmalı ve bunu başarmak için ulusal onur sorunu olmalıdır. Çünkü bizler birer anayız. Çocuklarımızı halkımızın sorunlarına duyarlı, bilinçli politikaların kurbanları olarak değil, onların bilincinde ve akıllı hareket eden çocuklar olarak yetiştirmeliyiz. İyi bir ana, bin öğretmenden daha iyi eğitici dir.

Kürt Kadını Ulusal Mücadeleye Nasıl Çekilebilir...

Gulfiroş//DİYARBAKIR

Bütün dünyada olduğu gibi ülkemiz Kürdistan'da da kadın önemli ve büyük bir güç. Kürt halkının yarısını oluşturan kadınlarımız mücadeleye çekilmeden, politik arenada yer almadan sömürgeci boyunduruğun parçalanması mümkün değil. Bu anlamda kadın sorunu toplumsal bir sorundur ve ulusal sorunun önemli bir parçasıdır.

Ülkemizde ulusal kurtuluş hareketinde Kürt kadınının yeri yeni değildir ve ulusal kurtuluş mücadelesini omuzlamakta Kürt kadını erkeğinden hiç te geri kalmamıştır. Hatta en ağır yüklerle, sömürgecilerin amansız zulümlerine ve sömürülerine maruz kalmışlardır, kalmaktadırlar.

Ancak tüm bunlara rağmen Kürt kadınının ulusal-toplumsal mücadeleye ve siyasi faaliyetlere katılımı erkeklerle nazaran nitel ve nicel anlamda daha geri düzeydedir. Bunun temel nedeni Kürt kadınının toplumun diğer kesimlerine kıyasla daha katmerli bir sömürü ile yüzyüze olusudur.

Kürt halkı ezilen bir halktır ve Kürt halkının bütün sınıf ve tabakaları sömürgecilerin baskı ve sömürüsü altındadır. Kürt kadını da bu politikadan payını katbekat almaktadır.

Ülkemizde varolan yabancı, sömürgeci boyunduruktan en çok kadınlarımız etkilenmekte. Kürt ozanı Cigerxwin'in yüzyıllarca esaret altında kalmış ülkemizi yaşlı bir Kürt kadını ile sembolleştirmesi tesadüf değildir.

Ülkemizin sömürgeci boyunduruk altında bulunuşu, Kürt toplumunun ekonomik-sosyal, kültürel anlamda çok geri düzeylerde kalmasına yol açmıştır. Sömürgeciler feodal yapının yaşatılması, ekonomik-sosyal gelişmelerin engellenmesi için her şeyi seferber etmekte. Bundan en çok da kadınlar etkilenmekte. Kadın üretim alanından, sosyal, politik ilişkilerden uzak tutulur.

İşte bu nedenler, Kürt kadını ekonomik, politik, sosyal, kültürel alanda çok geri düzeylere iter. Onun mücadeleye katılımı, ilgisi, eğitimi, sosyal yaşamı vb. etkinlikleri engellenir, ayıplanır.

Üretime direkt, yani ücretli işçi olarak katılmayan kırsal alanlarda yaşayan Kürt kadını sosyalleşemez, politikleşmez, toplumsal gelişmele-

rin dışına itilmiş olur. Sosyal yaşamın dışında oluşu ile ülkesinden, ulusundan ve toplumsal gelişmelerden uzak kalan kadın, uzun yıllar boyunca ulus, toplum, politika, kültür vb. alana ait kavram ve kategorilere de yabancı kalır, kendi ulusal kimliğini sorgulayamaz. Bu da sömürgeci güçlerin bilinçli politikasının sonucudur.

Kapitalizmin, pazar ve üretim ilişkilerinin gelişmesiyle, Kürt kadını kendi ulusal ve toplumsal gerçeğini tanıma, sosyalleşme fırsatı bulmuştur. Eğitim, öğretim ve iletişim araçları ise onun dünyayı ve çevresini tanımmasını ve kendi ulusal kimliğini sorgulamaya başlamasını olanaklı kılmıştır.

Ancak çalışan kadının sorunu daha da katmerleşmektedir. Çünkü kadın emekçileri, erkek baskısı yanında, işverenin baskısı ile de karşı karşıyadır. Düşük ücretle çalıştırılmak, kadın olduğundan dolayı horlanmak, cinsel baskılar, çocuk bakımı, işten sonra ev işi sorunu, sigortasız ve sağlıksız çalışma koşulları ve tüm bunların yanısıra sendikal örgütlenmelerde yer alamayı ve aktif görev verilemeyişi, Kürt kadınının ana sorunlarıdır.

Ülkemiz toplumunun ataerkil bir toplum olması, erkek egemen ideolojisine dayanması Kürt kadınının sömürüsünü daha da katmerleştirir. Kürt kadını Kürt toplumunun ataerkil özelliğinden dolayı erkek karşısında ikinci cins konumundadır ve var olan feodal baskılar bunu daha da katmerleştirmekte.

Kadının ikinci sınıf cins olarak görülmesi, onu üretim ilişkilerinin, sosyal, politik, kültürel her türlü faaliyetlerin dışında tutar, onu eve (çamaşır, bulaşık, çocuk, yatak odası) haps eder. Kadına mal, cinsel tatmin aracı, çocuk doğuran gözüyle bakılır.

Sömürgeci güçler tüm halkı köleleştirmek, kendi ulusal, toplumsal kimliğine yabancılaştırmanın yanısıra erkek egemen ideolojisini ön plana çıkartıp, kadını karanlık bir dünyaya hapsederler.

Ancak yine de ulusal kimliğimizin en açık ve en belirgin çizgilerini üzerinde taşıyan ve asimilasyon politikasından en az etkilenen toplumsal grup kadınlarımızdır. Onlar ulusal

duygularıyla uyarıldıklarında, ulusal-toplumsal mücadeleye getirecekleri derinlik, ağırlık, canlılık da oldukça etkin ölçülerde olacaktır.

Kadınları ancak kendi örgütlerini kurmayla dinamikleştirebilir, eylemlere çekebiliriz. Bunun için siyasi hareketler, kadınlara kendi özerk örgütünü yaratabilmesi için alan açmak, kadınları mücadeleden alıkoymayan engelleri ortadan kaldırmak, ülke örgütünde kadın sorununu irdeleyerek buna ilişkin çözümler ve talepleri somutlaştırmak ile görevli olmalıdırlar.

Kadını mücadeleye çekmek için ilkin toplumsal-siyasal eylemlilikler içinde kadın hareketine toplumsal bir kimlik kazandırmak, bir kimliğin şekillendiği yerde ise onu geliştirmek, örgüt içi örgütlülüğünü pekiştirip kuvvetlendirmek ve giderek ülke genelinde merkezileşmiş bir kadın örgütü oluşturmak gerekir. Kadınların örgütlülüğe sahip olacak tarzda sömürgecilerin baskı ve işkencelerine karşı tepkilerini eylem ve gösterilerle kanalize etmek, ulusal demokratik mücadeleye yönelik bütün eylemlerde, kadın kitlesini bilgilendirmek, olaylara sahip çıkmalarını sağlayıp, eylem alanına çekmek ve onları bu şekilde politikleştirmek biz bekleyen görevlerdir.

İşte kadınların mücadeleye bilinçli ve kitlesel katılımı ulusal-sınıfsal-cinsel kurtuluşları için zorunludur. Bu da kadınların özel mülkiyete, sömürgecilere karşı vereceği savaşa bağımlıdır. Kürt kadınının sorunu ulusal-toplumsal bir devrim sorunudur. Bu nedenle Kürt kadınının kurtuluşunun ön şartı, Kürt ulusunun özgürlüğe kavuşmasıdır. Tüm bunların yanısıra sorunun çözümü sendikalarda, kitle örgütlerinde, siyasi partilerde kadınların aktif varolabilmeleri için kadın komisyonlarının, sekreterliklerinin oluşturulması gereklidir.

Sonuç olarak, siyasi örgütler kadının toplumsal yaşamdan uzak tutulmasının, siyasi geriliğinin tesbitini yapmalı, kadının toplumsal konumuyla bağlantılı ön yargılarla savaşmalı, kadınları mücadelenin bütün biçim ve çeşitlerinin içerisine çekmek için programlar, alternatifler geliştirmeliler.

Mit dem Beginn des Jahres 1990, sind tausende Kurdinnen und Kurden, in den kurdischen Städten wie Nusaybin, Cizre und Diyarbakir, auf die Straße gegangen.

Sie haben ihre Stimme gegen Unterdrückung, Folter und Tyrannei erhoben. Aus allem Munde ertönte "SERHILDAN" (Aufstand).

Infolge dieser Aufstände sind hunderte verhaftet worden, darunter auch viele kurdische Frauen. Mit diesen Massenaktionen, hat die kurdische Widerstandsbewegung ein neues Kapitel aufgeschlagen.

Um gegen die Unterdrückungs- und Vernichtungspolitik der türkischen Regierung zu protestieren, hat sich in Diyarbakir, die Medizinstudentin Zekiye Alkan am 21. März 1990 -am Newroz-Tag verbrannt. Sie ist infolge dieser Verbrennungen wenige Tage später gestorben.

Auch in diesem Jahr haben diese Massendemonstrationen nicht aufgehört.

Wiederum sind tausende auf die Straße gegangen. Mütter haben vor den Gefängnissen Hungerstreiks durchgeführt, wurden gedemütigt, gefoltert, geschlagen.

Weil die faschistische türkische Regierung gegen diesen eisernen Widerstand des kurdischen Volkes mit Gewalt nichts erreichen konnte, hat sie im April 1990, den Zensur und Deportationsdekret, im August 1990 die ohnehin nicht existierenden Menschenrechte in Kurdistan vor dem Europarat angekündigt und am 12. April dieses Jahres das Antiterrorgesetz verabschiedet.

Dieser neuer Antiterrorgesetz, verschärft die Machenschaften gegen die "separatistischen Bestrebungen", doppelt, ja sogar dreifach zu bestrafen. Z.B. kann jemand, der ein Transparent in kurdischer Sprache geschrieben hat, zu fünf Jahren Haft verurteilt werden.

Der türkische Staatspräsident Turgut Özal, hat die Freigabe der kurdischen Sprache laut verkündet. Aber man darf weiterhin auf den Ämtern kein Kurdisch sprechen, Publikationen herausgeben, in den Schulen darf nicht auf Kurdisch gelehrt werden. Man darf lediglich innerhalb der Familie kurdisch sprechen -was der türkische Staat ohnehin nie verbieten konnte.

Der türkische Staat ist sogar soweit gegangen, daß er das Zusammenbenutzen der kurdischen Nationalfarben (rot, gelb, grün) verboten hat, dies jedoch mit Ausnahme der Verkehrsampeln!

Die Sicherheitskräfte des türkischen Staates können willkürlich Menschen foltern, Deportationen vornehmen und sogar Menschen erschießen. Die Sicherheitskräfte sind in ihrem Handeln

Der Widerstand in Kurdistan geht weiter

BEJNA

per Gesetz geschützt. So kann aufgrund ihrer Taten kein Gerichtsverfahren gegen sie eingeleitet werden.

Diyarbakir: Das ist die Hauptstadt von Kurdistan. Diese Stadt ist Symbol für den Widerstand, Kampf und Freiheit.

In Diyarbakir leben ca. 400.000 Kurdinnen und Kurden. Darunter auch der Lehrer Vedat AYDIN, Vorsitzender der Werktätigenpartei des Volkes (HEP) in Diyarbakir.

Vedat AYDIN fiel wegen seines Engagements für die kurdische Sache auf und wurde oftmals verhaftet, gefoltert.

Nach dem Militärputsch vom 12. September 1980, wurde er zu sechs Jahren Haft verurteilt. Weil er Kurdisch auf der Jahresversammlung des Menschenrechtsvereins sprach, wurde er zwei Monate eingesperrt.

In der Nacht vom 5. zum 6. Juli wurde AYDIN von den Sicherheitsbeamten aus seiner Wohnung verschleppt. Nach Aussage seiner Frau, kannte er diese und sagte, daß sie sich keine Sorgen machen sollte, er würde bald wieder nach Hause kommen. Er wußte nicht, daß er zum letzten mal mit seiner Frau sprach. Frau AYDIN versuchte danach vergeblich, den Aufenthaltsort ihres Mannes auffindig zu machen. Am 8. Juli fand man die Leiche von Vedat AYDIN, gefoltert und mit acht Schußwunden.

Am 10. Juli fand die Beisetzung von Aydin in Diyarbakir statt. Zu diesem Trauerzug versammelten sich Zehntausende aus ganz Kurdistan. Kurze Zeit später wurde Feuer von den verummantelten Spezialeinheiten auf die Menge eröffnet. Die Sicherheitskräfte schlugen mit Knüppeln auf die Menge ein, Tränengas wurde von der Polizei abgeschossen.

Über zehn Menschen wurden getötet, Hunderte verletzt, wiederum unzählige Menschen festgenommen. Diese Haltung des türkischen Regimes zeigt deutlich, daß es sich vor der kurdischen Bewegung fürchtet. Sie greift wehrlose Menschen an und sieht den einzigen Mittel darin, dieses Bewußtsein mit Gewalt zu verhindern. So wurden im Juni dieses Jahres Überfälle, Attentate und Brandanschläge gegen demokratisch gesinnte Menschen, Büros der politischen Zeitschriften, Menschenrechtsvereine und HEP, seitens des türkischen Geheimdienstes MIT, Kontr-guerilla, Ableger der Gladio, verübt.

Die willkürliche Politik dieses Regimes geht auch im August weiter.

Der Überfall auf
Irakisch-Kurdistan

Die türkische Armee ist mit der Begründung jenseits der Grenze PKK-Lager zu vernichten, am 5. August zum vierten mal nach Irakisch-Kurdistan eingedrungen. Sie beachtete mit diesem Einmarsch eine 5 km breite Zone von Menschen zu entleeren und somit einen Sicherheitsstreifen zu schaffen. Aber der tatsächliche Grund für die Türkei ist es, die gesamte kurdische Bewegung unter ihre Kontrolle zu bringen, die Zusammenarbeit der kurdischen Kräfte in allen Teilen Kurdistans zu brechen und die Autonomieverhandlungen zwischen den kurdischen Parteien in Irakisch-Kurdistan und Saddam, negativ zu beeinflussen.

Obwohl die Türkei und der Irak die "bittersten Feinde" sind, können sie sich bei der Vernichtung des kurdischen Volkes einigen. Der Irak hielt es nicht einmal für nötig, gegen diesen Einmarsch diplomatisch zu protestieren.

Die Alliierten und viele europäischen Staaten, die "Demokratie, Menschenrechte und Souveränität" aussprechen, hielten sich bei dieser Angelegenheit wieder einmal zurück. Es handelt sich ja auch um den NATO-Partner Türkei...

Das kurdische Volk wird, wie es ein kurdisches Sprichwort besagt "besser einen Tag in stolzer und aufrechter Haltung verbringen, als Jahre gebeugt in Knechtschaft."

Erlebnisse in Kurdistan

Marcus Becker

Ein kleines Dorf zwischen Mardin und Nusaybin; 100 m von dem letzten Haus entfernt, in Sichtweite, befindet sich die Gendarmeriewache. Etwa 10 bis 15 Jandarmas, Angehörige der dem Militär unterstellten berüchtigten Landpolizei sollen hier stationiert sein. Genau weiß man/frau das im Dorf aber nicht, denn häufig werde die Besatzung gewechselt und häufig seien für kurze Zeit auch Angehörige von Sondereinheiten dort untergebracht.

Die Jandarmas sind aber nicht nur in dem Gebäude; zwei von ihnen stehen Posten vor dem Gebäude. Zwei weitere haben auf einem Hügel unmittelbar neben dem Dorf Stellung bezogen und beobachten -zumindest während der hellen Tagesstunden- das Dorf, wobei ihnen ein Fernglas dabei behilflich ist, auch in entferntere Ecken des Dorfes zu schauen.

Das Leben in dem Dorf geht scheinbar seinen normalen Gang. Kinder spielen; einige ältere Kinder -zumeist Jungen- kommen vom Schulbesuch zurück; in der Nähe des Dorfes hütet ein Junge eine Schafherde; die Frauen sind mit der Hausarbeit beschäftigt, bereiten Essen vor oder bessern Kleidungsstücke aus. Der einzige Störfaktor scheint ich zu sein.

Doch ich werde nicht lange im Dorf verweilen, ich werde bald wieder gehen. Die Jandarmas, die tagtäglich hier sind, die bereits ein Teil der "Normalität" des Alltags in diesem kurdischen Dorf beobachten, mit ihrem Feldstecher den Frauen bei der Zubereitung des Abendessens zuschauen; sie werden auch morgen sich den Kindern beim Weg in die Schule in den Weg stellen, ältere Mädchen vielleicht belästigen. Sie werden auch morgen in einer Sprache reden, die von vielen Kindern und Frauen nicht verstanden wird, an deren Tonfall aber deutlich wird, daß die Worte Beleidigungen und Schmähungen sind. Die Jandarmas werden auch morgen den Lebensraum und die Intimsphäre der Frauen verletzen, die einen Großteil ihrer täglichen Arbeit im Freien verrichten.

Alltag in Kurdistan, wie über ihn so gut wie gar nie berichtet wird, wie er oftmals von Reisenden nicht einmal gesehen wird. Hinter der Sensation ist man her; man will den Besuch im Flüchtlingslager; man will das Interview mit einem Bewohner des Dorfes Yeşilyurt, der die eigenen Exkremente herunterwürgen mußte; man will viel-

leicht noch den Bericht über eine Vergewaltigung. Die alltägliche Gewalt gegen kurdische Frauen nimmt man aber nicht zur Kenntnis, ist sie doch im Grunde genommen nur die gesteigerte Form der Gewalt und Verfolgung, wie sie täglich auch in Deutschland gegenüber Frauen ausgeübt wird, der auch hier Millionen Frauen in Büros, Fabriken, im eigenen Haus ausgesetzt sind.

Dasselbe gilt für Asylrichter, die in Deutschland über die Asylanträge kurdischer Frauen zu entscheiden haben (... Anwälte stehen diesen in ihren Asylbegründungen im übrigen nicht im mindesten nach). Die Tatsache, daß kurdische Frauen -mehr als ihre Männer, denen bei Eintreffen von Armee-Einheiten in ihrem Dorf die Flucht in die Berge offensteht oder die sich tagsüber in die Stadt zurückziehen können- täglich den fremden Besatzungstruppen

sind, sondern weil damit ein "böheres Ziel" verfolgt wird: das Versteck von Männern soll aufgedeckt, die Einheit der Familie soll zerstört werden. Die Gewalt gegen Frauen an und für sich hat nach deutschem Asylrecht keinen politischen Charakter, sie gewinnt ihn erst dadurch, daß sie eingesetzt wird, um damit auch Männer zu "treffen". Hier sind sich deutsche Asylrechtssprechung und der türkische Soziologe Ismail Beşikci einig: Gewalt gegen Frauen ist eine besonders perfide Ehrverletzung des kurdischen Mannes; wo ein solcher nicht vorhanden ist, kann es also keine Gewalt gegen Frauen geben. Wer bei einem Dorfüberfall ein Opfer marodierender türkischer Soldateska wird, hat keinen Anspruch auf Asyl; nur diejenige, die das "Glück" hat, daß ihr Mann vielleicht PKK-Angehöriger ist oder bei einer anderen Gruppierung tätig ist,

ausgeliefert sind, daß ihre Intimsphäre ständig durch Jandarmas und Soldaten verletzt wird, wird -soweit derartige Verletzungen der Menschenwürde überhaupt zur Kenntnis genommen werden- als nicht asylrelevant abgetan.

Die Asylanträge kurdischer Frauen werden in den meisten Fällen als Zugabe zu dem Asylantrag des Ehemannes betrachtet, die dann gleich mitabgelehnt werden. Bestenfalls gewährt man/frau den Ehefrauen Familienasyl nach § 7a Abs. 3 des Asylgesetzes oder billigt ihnen ein Asylrecht im Rahmen der sogenannten Sippenhaft zu. Frauen werden demnach nicht mißhandelt oder vergewaltigt, weil sie Frauen

kann als Asylberechtigte anerkannt werden.

Der Gewalt gegen Frauen einen politischen Charakter zuzugestehen, hieße zugeben zu müssen, daß auch in Deutschland täglich tausendfach politisch motivierte Verfolgung stattfindet, daß politische Verfolgung nicht etwas Exotisches ist, das sich lediglich Länder wie die Türkei, der Irak oder der Iran leisten, worüber wir im unter der Gnade der Vereinigung lebenden Deutschland aber längst erhaben sind. Es hieße, zugeben zu müssen, daß die "Folterknechte" auch in Deutschland Amtsstuben, Büros oder Richterzimmern sitzen.

von Sylvia Z.

Zur Stellung der Frauen im Islam

Es erscheint mir wichtig, auf den Einfluß der Religion im Leben kurdischer und türkischer Frauen näher einzugehen. Denn durch den Islam wird sowohl die soziale Situation der Frau, als auch ihre juristische Stellung definiert.

Der Islam ist eine streng monotheistische Religion, die das gesellschaftliche, politische und private Leben des einzelnen und der Gemeinschaft bestimmt. Dadurch, daß sich der Islam als Gesetzesreligion versteht, regelt er auch alle Lebensbereiche. Das heilige Buch des Islam ist der Koran. Neben grundsätzlichen Aussagen über die Glaubensüberzeugungen und die gottesdienstlichen Ordnungen, enthält der Koran auch sozialgesellschaftliche Ordnungen, insbesondere über das Familienrecht, sowie sittlich-ethische Maßstäbe an denen sich jeder Muslim zu orientieren hat.

Die Stellung der Frau im islamischen Recht

Religion und Staat bildeten in der osmanischen Gesellschaft eine Einheit. Die Stellung der Frau im Osmanischen Reich war bestimmt durch die Scharia, die Pflichtenlehre und das religiöse Recht des Islams.

In ihrer Gesamtheit waren die Frauen den Männern untergeordnet und wurden durch religiös begründete Maßnahmen vom öffentlichen Leben ausgeschlossen. Nach islamischen Recht ist die Frau weder in der Familie, noch in der Gesellschaft den Männern gleichgestellt.

Die Stellung der Frau im islamischen Recht geht auf die Vierte Sure im Koran (Al-nisa) zurück. Diese Sure handelt vorzugsweise von weiblichen Angelegenheiten und beinhaltet verschiedene Regeln zur Heirat, Scheidung, elterlichem Recht und Erbangelegenheiten.

Der Status der Frau ist

FRAUEN IM ISLAM

durch eine fast vollständige Unterordnung unter die Autorität des Vaters (vor der Ehe) und unter die Autorität des Ehemannes gekennzeichnet. Zu den ehelichen Pflichten der Frau gehört unter anderem, gehorsam, treu und verschwiegen zu sein und den Ehemann nicht zu erzürnen. Der Ehemann hat das Recht, seine Frau zu züchtigen, wenn sie ihm den Gehorsam verweigert.

Dem Mann wird sowohl im sozialen als auch im gesellschaftlichen Bereich eine Vorrangstellung eingeräumt. Ohne seine Erlaubnis kann die Frau weder Verträge abschließen, noch das Haus verlassen.

Nach islamischem Recht hat die Frau auch keine Verfügungsgewalt über ihre Kinder.

Eheschließungen wurden in der Osmanischen Gesellschaft durch die Familien arrangiert. Vorherrschende Familienform war die patriarchalische (altväterlich) strukturierte Großfamilie, mit einer rigiden Geschlechtertrennung, die die Frauen ausschließlich auf den häuslichen Bereich in eine eigene Frauenwelt verwies.

Während die muslimische Frau zur Einehe verpflichtet ist, hat der Mann das Recht,

gleichzeitig mehrere Ehen mit verschiedenen Frauen einzugehen.

In der Osmanischen Gesellschaft war vor allem in der Oberschicht die Polygynie (Ehe eines Mannes mit mehreren Frauen) weitverbreitet. Den Männern stand es auch frei, eine unbegrenzte Anzahl von Konkubinen zu haben.

Sowohl beim Scheidungs-, als auch beim Erbrecht benachteiligt das islamische Recht die Frau gegenüber dem Mann. Eine Tochter erbt nur die Hälfte dessen, was einem Sohn zusteht.

Das islamische Recht gibt dem Ehemann das alleinige Privileg, sich von seiner Frau durch Verstoßen zu scheiden. Die Frau hat lediglich die Möglichkeit, sich freizukaufen, oder das Scheidungsrecht in einem Ehevertrag kann sie sich Desweiteren kann sie sich scheiden lassen, wenn der Mann seinen Glauben wechselt, impotent oder krank ist.

Der Staat und die religiösen Institutionen waren in der Osmanischen Gesellschaft so eng verflochten, daß die Religion immer wieder als Rechtfertigung benutzt werden konnte, um eingeschlossene Autoritätsmuster aufrecht zu erhalten;

vor allem wenn es darum ging, die Frauen aus der Öffentlichkeit fernzuhalten. So wird z.B. die Verschleierung der Frau nirgends im Koran gefordert.

In Verbindung mit überlieferten Sitten und Gebräuchen regelt die Auslegung des islamischen Rechts so jeden Aspekt des gesellschaftlichen und persönlichen Lebens.

Zur Situation der Frau nach der Gründung der türkischen Republik

1923 wurde das Osmanische Reich durch die Türkische Republik abgelöst.

Mit der Trennung von Religion und Staat verlor auch das islamische Recht zumindest offiziell seine Gültigkeit.

Die alten islamischen Rechtsnormen und die osmanische Gesellschaftsstruktur sollten abgeschafft werden, zugunsten eines westlich geprägten Normen- und Wertesystems. So sollte der jungen Türkischen Republik der Anschluß an moderne westliche Industriestaaten ermöglicht werden.

1926 wurde das islamische Ehe- und Familienrecht abgelöst durch ein türkisches Zivilgesetzbuch, das in Anlehnung an das Schweizer Zivilrecht entstanden war.

Im Vergleich zu ihrer rechtlosen Stellung im Scheariat (islamisches Recht), verbesserte sich die rechtliche und soziale Situation der Frau zumindest formal.

Reformen im juristischen Bereich und im Volkswesen sollten die Grundlage für eine Gleichstellung der Frauen mit den Männern schaffen.

Im folgenden werden die wichtigsten juristischen Maßnahmen innerhalb des Ehe- und Familienrechts skizziert.

Die Polygynie wurde durch die neuen Gesetze verboten, ebenso die Gesichtsbekleidung der Frauen. Für die Eheschließung wurde die standesamtliche Trauung gesetzlich vorgeschrieben. Scheidungen mußten nun vor Gericht erfolgen. Der Ehemann konnte seine

Frau nicht mehr einfach nur verstoßen, wie das vorher nach islamischem Recht möglich war.

Eine Gleichberechtigung der Frau geschah auch beim Erbrecht. Während der Ehe haben die Ehegatten bestimmte gesetzlich geregelte Rechte und Pflichten. Die dominante Stellung des Mannes als Oberhaupt der Familie und sein alleiniges Entscheidungsrecht bleiben jedoch unangetastet. Die Zuständigkeit der Frau beschränkt sich weiter auf Haushalt und Familie. Nach dem türkischen Zivilrecht hat die Frau jedoch Anspruch auf Eigentum, sowie das Verwaltungs- und Verfügungsrecht darüber. Über ihren Verdienst durch eigene Erwerbstätigkeit kann sie individuell verfügen. Der Ehemann hat allerdings die Möglichkeit zu verlangen, daß die Frau zum Unterhalt der Familie beiträgt.

Die Abhängigkeit der Frau von ihrem Ehemann, in der Entscheidung für eine Erwerbstätigkeit, ist in Artikel 159 des türkischen bürgerlichen Gesetzbuches verankert. Danach muß eine verheiratete Frau die Zustimmung ihres Ehemannes einholen, um eine Erwerbstätigkeit ausüben zu können. Das schränkt die Handlungsfähigkeit der Frau stark ein. Will eine Frau in der Türkei erwerbstätig sein, so muß faktisch dadurch das Familieninteresse gefördert werden, damit diese Erwerbstätigkeit erlaubt und/oder wenigstens geduldet wird.

Bei Fragen, die den Wohnsitz der Familie betreffen, die Erziehung der Kinder anbelangen, oder die Berufstätigkeit der Frau betreffen, hat die Entscheidung des Mannes Priorität. Dadurch wird seine bevorzugte Stellung deutlich.

Trotz der nicht völlig

Gleichstellung der Frau mit dem Mann in der Familie, verbesserte sich ihre Situation im Vergleich zu früher. Sie erhielt durch ihren neuen juristischen Status zu ihren "Pflichten" auch Rechte.

Erst spät wurden den Frauen auch politische Rechte gesetzlich eingeräumt. Nach anfänglichen Einschränkungen erhielten sie 1934 das aktive und passive Wahlrecht.

Mit der Einführung der allgemeinen Schulpflicht 1924, schrieb man den Schulbesuch für alle Kinder, d.h. auch für Mädchen, vom 6. bis zum 11. Lebensjahr vor.

Die Übernahme eines westeuropäisch orientierten Familienrechts wurde der gesellschaftlichen Realität der in islamischen Traditionen verhafteten Türkei und ihrer Bevölkerung nur teilweise gerecht. Viele der ge-

setzlichen Reformen waren auf dem Land und in Kurdistan überhaupt nicht durchzusetzen. Während die Informationen aufgrund der nicht entwickelten Verwaltung und der schlechten Verkehrsverbindungen kaum verbreitet werden konnten, war die Kontrolle darüber, ob diese neuen Regelungen auch eingehalten werden, ebenso fast unmöglich. Das Entwicklungsgefälle zwischen Stadt und Land, die krassen Gegensätze zwischen den Schichten, innerhalb der Gesellschaft, sowie die über Jahrhunderte hinweg gefestigten traditionellen Gesellschaftsstrukturen, verhindern bei der Mehrheit der Frauen eine Gleichstellung mit den Männern in der Praxis.

Daraus wird ersichtlich, daß Gesetze allein nicht ausreichen, um die Gleichstellung Benachteiligter zu garantieren.

Größte Abschiebungswelle in der Geschichte der Bundesrepublik Deutschland befürchtet.

Margret/Hannover

Nach den Bestimmungen des neuen Ausländergesetzes, das seit dem 01.01.1991 in Kraft ist, sind die meisten der bisher bestehenden Abschiebestopp für Flüchtlinge in Kriegs- und Krisengebiete zum 30.06.1991 ausgelaufen.

Viele Flüchtlinge, die in den vergangenen Jahren in der Bundesrepublik um Schutz vor Verfolgung nachsuchten, sind aufgrund des restriktiven Asylbegriffs im Asylverfahren gescheitert. Trotz der Asylablehnung wurden sie jedoch nicht in ihre Herkunftsländer abgeschoben, weil sie dort von schweren Menschenrechtsverletzungen oder anderen Gefahren Leib und Leben bedroht sind. Hierzu gehören Flüchtlinge aus Iran, Irak, Sri Lanka, Afghanistan, Somalia und Äthiopien. Ihnen wurde durch besondere Schutzregelungen der einzelnen Bundesländer der weitere Aufenthalt in der Bundesrepublik gewährt.

Jetzt aber droht die Abschiebung. Sechs Monate nach Inkrafttreten des

neuen Ausländergesetzes, verloren die noch seit dem alten Jahr bestehenden Abschiebeschutzregelungen der einzelnen Bundesländer ihre Gültigkeit; jeweils nach Ablauf von sechs Monaten laufen auch die neuen Abschiebestopp aus.

Nach dem neuen Ausländergesetz kann nämlich ein Abschiebestopp für bestimmte Flüchtlingsgruppen seitens der Landesinnenminister nur noch für längstens sechs Monate verfügt werden. Eine Verlängerung ist nur dann möglich, wenn der Bundesminister des Inneren seine Zustimmung erteilt. Dies setzt allerdings voraus, daß die Landesinnenminister gegenüber dem Bundesinnenminister für eine Verlängerung des Abschiebestopp eintreten.

Der Bundesinnenminister hat jedoch auf der letzten Innenministerkonferenz im Mai deutlich erklärt, daß er einen weiteren Abschiebeschutz gerade für die zahlenmäßig größten Flüchtlingsgruppen in der Bundesrepublik nicht genehmigen will.

Einen gerechten Abschiebestopp soll es nur noch für chinesische Wissenschaftler und Studenten geben und für

Christen und Jeziden aus der Türkei.

Iranische, libanesische, äthiopische und palästinensische Flüchtlinge sollen nur dann vor Abschiebung geschützt sein, wenn sie vor dem festgelegten Stichtag 1985 bzw. 1988 eingereist sind. Kurden, Iraker und Tamilen aus Sri Lanka tauchen trotz unveränderter Situation in ihren Heimatländern gar nicht mehr in der Liste der nicht abzuschiedenden Personen auf.

Ein lautstarker Protest der Bundesländer gegen den reduzierten Abschiebestopp für Flüchtlinge hat lange auf sich warten lassen. Nach dem bereits die Führungsgremien der beiden großen Kirchen und zahlreiche Menschenrechtsorganisationen ihren deutlichen Protest gegen die Pläne des Innenministeriums erhoben hatten, haben jetzt auch die Innenminister mehrerer SPD-regierter Bundesländer Minister Schäuble öffentlich zum Überdenken seiner rigiden Abschiebungsvorhaben aufgefordert.

Inzwischen haben die Innenminister des Saarlands, Nordrhein-Westfalens, Hessens, Schleswig-Holsteins und Niedersachsens förmliche Ersuchen an das Bundesinnenministerium gestellt, den praktizierten Abschiebeschutz ihrer Länder weitgehend beizubehalten.

(Dieser Artikel ist bei der Redaktion am 07.07.1991 eingegangen, trotz einiger inzwischen überholter Zeitangaben ist dieser Bericht nach wie vor aktuell, so daß wir ihn unverändert veröffentlichen.)

KÜRDİSTAN'DA YAŞAM BİR BAŞKADIR

NUJEN

Kürdistan'da yaşam, öylesine bir yaşam ki, akla ilk gelen şey **kin, nefret, korku, öfkeli bir suskunluk** ve yılmaz bir başkaldırır.

Kürdistan, her günü kanla sulanan ve orada yaşamını sürdürenler için ceza alanı haline gelen bir yaşam yeridir. Kimi için ise, öfke kusan insanların, egemen güçlerin baskılarına karşı, yılmadan başkaldırdıkları bir savaş alanıdır Kürdistan.

Türk hükümetinin gerici basını ve yayını, bir taraftan Kürdistan'da uygulanan yüzkarası baskılardan övgü ile söz ederken, bir yandan da başkaldıran insanlarımızı kendilerince uygun buldukları bir harekete sahip kılarak, onları reklam yapmakta; kimi zaman da kamuoyuna, halkımızı yıldırtdıkları süsünü vermekteler.

Ne yaparsa yapsın, hangi yöntemi uygularsa uygulasin, halkımız yılmıyor; tam tersine gün geçtikçe kin doluyor, nefret ve güç kazanıyor. Erkeklerin hedef alındığı durumlarda, anneler silaha sarılıyor.

Bir kaç örnek:

F. Almanya'dan izine giden İ. ailesi, İstanbul'a vardiktan sora, Kürdistan'a, köyüne gitmek ister. Bir yıldan beri evleri boş kaldığından, Karakolca evlerinin kontrol altında olduğunu öğrenirler.

Önce köyün durumuna ilişkin bazı bilgiler vereyim:

Toplam 6 haneden oluşan bu küçük köyde bundan 2 yıl evvel, 3 aile kalmaktaydı. Boş kalan evlere onlar sahip çıkıyordu, bakımını yapıyordu. Her üç evde de yalnız kadınlar vardı. (Kürt kadınının, çoğu kez kaderidir, yalnız yaşamak. Zira eşleri gurbet ellerde para kazanmak zorundadır). Yıllarca yılmadan, korkmadan burda yaşamlarını sürdürüyorlardı. Ancak onların bu korkusuzlukları, başkalarını korkutmuştu. "Kahraman Türk askeri"ni, jandarmasını korkutmuştu. Böylesi bir yerde, bu kadınların erkek olmadan yaşamlarını sürdürmeleri için, bir neden olmalıydı. Neydi bu neden? Korkmadan kalabildiklerine göre, birileriyle ortak çalışmalıydılar, onlardan güç almalıydılar. Eşkiya-terörist diye adlandırdıkları insanlardan güç almış olmalıydılar. Ama eşkiya-terörist dedikleri insanların yapmadıklarını kendileri yaptılar, bu insanların yıllarca yaşadıkları topraklarını terke zorlayacak baskınlarda bulundular.

67 yaşındaki C. ana, hayatında ilk defa yerini, yurdunu terk ediyordu. Nereye gitmeliydi bu insanlar? Jan-

darmanın umrunda mı? C. ana, 67 yıldan sonra İzmit'e, tek bir odada kalmakta olan oğlu ile gelininin yanlarına gitmek zorunda kaldı. C. anayı bu yıl gördüğümde, hafif bunamış, döne döne tarlası, bahçesi, çayırı ve hayvanları tekrarlayıp duruyordu. Daha İzmit'e geldiğinin 3 ayından itibaren bu hale gelmişti. Bir zamanlar aylarla, kurtlarla boğuştuğu dilden dile dolaşan heybetli C. ana bu duruma gelmişti. **Neden?**

Obürleri de buna benzer durumlarda, kiminin yaşadığı, kiminin dayanamayıp genç yaşta öldüklerini belirttiler.

Evet, işte Almanya'dan izine giden İ ailesi bu köydeki evine gitmek ister. Kendilerine, oraya gitmeden önce, köyün bağlı bulunduğu karakola haber verilmesi gerektiği söylenir. Ve köye gitmeden, telefonla evlerine gitmek istediklerini belirttiler. 2 kadın, 5 erkekten oluşan aile, evlerine varırlar. Bir yıldan beri kullanılmayan evlerinin talan edilmişcesine dağınık olduğunu görürler. Çare yok, kimselere sormadan toprakları, yerleşirler o gece. Işık yanmaya başlayınca, bir jipin eve yaklaştığını görürler. 3 asker iner kendilerine giderler. Bir kaç not aldıktan sonra dönerler. Ertesi akşam, peşmerge kıyafetiyle evin etrafında 3-5 kişinin dolaştığını görürler. Ev sahiplerinde herhangi bir telaş olmaz. Zira kendilerini emniyet altında hisederler. Haber vermişlerdi ya. Jandar-

(Devamı 15. sayıfada)

□□□ OYKU

Asuman / Paris

Güneş kenar mahallenin eskimiş, yıkık evlerinin üstünde yavaş yavaş yükselirken, her tarafa kavurucu ışınlarını yayıyor, yükselmesiyle birlikte insanlar gözlerini ovuşturarak evlerden dışarı çıkmaya başlamışlardı. Kısa bir süre içerisinde sokak, aynı sorunları paylaşan işsizlerle dolmuştu. Herkesin yüzünde aynı anlam taşıyan izler görünüyordu.

Erkekler, bir arada konuşurlarken, kadınlar içerde kahvaltı hazırlıyorlardı. Ara sıra dışarıda olup bitenlere göz atıp kendi kendilerine "bu daha ne zamana kadar böyle devam edecek" diyorlar, ama her şeye rağmen duygularını onlardan gizlemeye çalışıyorlardı.

Hêlin bacı uyandırdığında, küçük pencereden içeri sızan ışınlar yüzüne vuruyordu. Gözleri yarı açık saate bakmaya çalıştı. Bakmasıyla "aman allahım geciktim" diye çabucak fırladı. Kardeşinin yatağına baktığında bu sabah yine boştu "Yine nerede bu çocuk" diye mırıldandı.

Beş dakika sonra sokağa telaşla fırlayıp koşarak, hızla mahalleden uzaklaştı.

Konserve fabrikasına ulaştığında herkes işinin başında, hepsi yorgun ve sanki çalışan o makinaların bir parçasıymış gibi sürekli aynı hareketleri tekrarlıyorlardı.

Her taraftan değişik sesler geliyor ve bu gürültü, kölesi yapıyordu onları. Hiç kimse Hêlin Bacının içeri girdiğinin farkına bile varmamıştı.

Birkaç dakika sonra Patron hemen gelmişti yanına "Bugün yine geciktin Hêlin Hanım, eğer böyle devam ederse, seni işten çıkarmak zorundayım".

"Şey... bu sabah saat çalmadı, uyanmamışım".

"Biliyorum, her zaman aynı mazaretler. Zaten siz işçiler hep böylesinizdir. Bir gün saat çalmadı, diğer gün ise; çocuğum hastaydı dersiniz. Ama bak ben de emir kuluyum, büyük patron ne derse o olur anlıyorsun, değil mi?...". dedi sinsiçe.

"Tabi... anlıyorum" dedi Hêlin bacı çaresiz.

Bıkmıştı artık bu fabrikalardan, itilip, azarlanmaktan. Burda çalışan bütün patronlar tiksindiriyordu onu. Bir an her şeyi bırakıp kaçmak geldi içinden, ama kalmak zorundaydı.

Akşam eve ulaştığında kardeşi Zınar kapının eşliğinde oturmuş onu bekliyordu.

"Yine neredeydin dün akşam?"

"Kızma abla gel hele içeri sana an-

HÊLİN BACI

latacağım var".

Birlikte küçük harabe eve girdiler. Zınar hemen anlatmaya başladı telaşla.

"Bak abla, dün akşam toplantıda bir karar aldık. Yayınlayacağımız derginin sorumlusu ben olacağım. Ve bunu halka da dağıtacağız. Bir kaç ay sonra üyelerimiz çoğalacak, işte o zaman görürsün çalışmalarımızı..." Kısa bir sessizlikten sonra Hêlin bacı sinirle:

"Zınar, biliyorsun bu güne kadar her şeyimizi kaybettik. Köyümüzden buralara ekmek parası için geldik. Benim ne şartlar altında çalıştığımı da biliyorsun. Ben gece, gündüz çalışıyorum. Neden? Geçimimizi sağlamak için. Ama sen geçmiş karşına dergiden, onun sorumluluğundan bahsediyorsun. Bütün bunlar bize ne kazandıracak söyle?.. Birkaç kişiyle bu memleketi değiştireceğini mi sanıyorsun? Burada politika yapan insanların sonu nedir biliyorsun. Hepsi tutuklanıp, hapishanelere kapatıldı. Dışarıda kalan aileleri ise perişan. Bütün kapılar yüzlerine kapatılıyor. Sen de mi onlardan birisi olmak istiyorsun ha!.. Söyle?"

"Benden ne yapmamı bekliyorsun abla? Çevremizde bütün olup bitenlere göz yummanı mı istiyorsun? Annem ile babamızın gözlerimizin önünde acımasızca vuruldukları günü unuttun mu? Ben onlara yapanlardan bütün bunların hesabını soracağım. Evet, onlar gibi nice masum insanlar için mücadele edeceğim..."

Hêlin bacı, bir süre geçmişe daldı. Annesi ile babası vurulduklarında kendisi yirmi, kardeşi ise onsekiz yaşındaydı. Bundan beş yıl önce bir gün sabahın dördünde askerler gelmiş, sorgusuz sualsiz bütün köyü taramışlardı. Köy meydanı ölü insanlarla dolmuştu on dakika sonra. Askerler o günden sonra köyden çıkmaz olmuşlardı. "Bu köyde yasaklanmış yayınlar okunuyor" diye hergün halka işkence ediyorlardı. O günden itibaren köylüler büyük şehirlere göç etmişlerdi. Buralarda düzenli bir hayat kurmak ise; çok zordu.

Bu gün bu düzeni az-çok kurmuşken bu kez de kardeşi Zınar siyasete başlamıştı. Kardeşi üniversiteye gidiyordu. Ona bir şey olacak diye çok korkuyordu.

Günler, haftalar, birbirini kovalarken, Zınar eve gelmez oldu. Arastra harçlık almak için fabrikanın önünde

ablasını bekliyordu. Diğer günler ise; Hêlin bacı onun nerede kaldığını, ne yaptığını dahi bilmiyordu.

Birkaç ay sonra Zınar bazı toplantıları evde yapmaya başlamıştı. Arkadaşları da kendisi gibi genç ve bu yola adanmışlardı. Biliyordu, Hêlin bacı onları hiçbir kuvvet durduramazdı. Bu toplantılar burada olmasa başka bir yerde olacaktı.

Zınar'ı görmeyeli iki hafta oluyordu, içinde garip duygular vardı. Fabrikadan çıktığında sokak lambaları yanıyor. Her tarafta korkunç bir sessizlik vardı. Sadece işçilerin kısık sesleri iştiliyordu.

Köşebaşında Zınar'ın okul arkadaşı Özgür onu bekliyordu. Çıktığını görünce hemen yanına geldi.

"Merhaba Hêlin abla"

"Merhaba Özgür, Zınar nerede? Seninle değil miydi?"

"Şey... Okulda öğrencilerle polisler arasında çatışma çıktı. Zınar yaralandı. Korkma önemli değil. Şimdi hemen hastahaneye gidelim".

Hêlin bacının dizleri titriyordu. Sormak istediği bir yığın soru vardı, fakat kelimeler boğazında düğümlenmiş konuşamıyordu.

Yarım saat sonra hastaneye ulaşmışlardı. Koşar adımlarla Zınar'ın odasına girdiler. Her tarafı kanlar içinde yatakta uyuyordu. Hêlin bacı yavaş yavaş yaklaştı, titreyen ellerini kardeşinin başına doğru uzatıp, kan içinde kalmış saçlarına dokundu. Zınar gözleri yarı açık ablasına bakıyordu. Gözleri buğulanmıştı. Elini uzatmak istiyordu ona ama yapamıyordu.

Sonunda Hêlin bacı dayanamayıp sarıldı. Kardeşinin yaralı vücudunu göğsüne bastırdı.

"Ne oldu sana söyle? Nedir bunlar? Ablana bir şeyler söyle..."

"Merak etme ablacığım, birkaç gün sonra eve döneriz. Her şeye yeniden başlarız."

"Hani bana bir dergiden bahsediyordun ya! İstersen ben de arkadaşlarıma dağıtırim. Bütün çalışmalarında yardımcı olurum!".

Zınar'ın başı omuzuna düşmüştü. Artık onun söylediklerini duymuyordu. Ama Hêlin bacı yine de anlatmak istiyordu. Bu güne değin söylemediği şeyleri. Gözleri dolmuştu. Kendi kendine; "Hayır Zınar ölmedi, onu kalbimde, bugüne kadar başarmak isteyip de yarım bıraktığı mücadelesinde yaşatacağım".

O artık halkının bağrında, mutluluklarında ve başarısının zirvesi için attıkları adımlarda yaşayacaktır...

• SINET û ÇAND

Kültür ve Sanat•

Oğlu vefat eden bir annenin duyguları

BI NALİNE

Behra xopan,
Çelpe davêt bi gurminê,
Bî xışma xwe,
Te dîtirsand bi nêzbûnê..
Çi bîketa berê,
Seri dadixiste binê,
Xweş zanbû, çi bibjêre
Ji xwe ra ji, kê helinê...!

Azad lao, wale,
Per û baskên dayka te şkestine
Behrê te bir, hema bivê
Ew ji way tunine,
Qey rehet e, ana pêda
Azadki dîn bigijine?

Nabine xortê xwe ra emsal
Çar dora xwe çav digerine...

Kesra daykê, tenê
Bejn û hala te ya cıwan nîne,
Ser û sinçê te yê xweşik
Ji xwe Ji pêş çawan naetine,
Ew hesreta te ya giran e
Ku bi birtine;
Ku, çiqas xortem dixwest
Kurdistan ra
Deynê xwe bi ci bine...!

Mırna kambax...
Çawa dilan dipertine...
Dibe xorê heja,
Dayka nivkujî dîke, dîterkine!

Ku, bêle, murad herin seri
Ewê biçî, hewya xwe bine!
Karê wê ye can stendin
Ew ocaxa dîrfine...
AZAD Cano' dilê daykê

Tiji kiri xwin û kinê
Çawa heyfa kurê wê,
Tu awaki nay stendinê!
Jiyana ser rûyê dinê
Îro virda,
Jer tîximê,
Herê lao! Emrê mayî
Îdî derbas bive
Bî nalînê...

Gulan 1991/Daykê

MUTLU OLKÎ YAŞAMAYI BİLESİN

Küçük bir şeyde olsa yeterli senin için
Ne olursa olsun değerli insan için
Değersizde olsa sevinirsin için için,
MUTLU OLKÎ YAŞAMAYI BİLESİN!

Hayat için sevinmeyi bilersin
Sevmek için sevinmeyi bilersin
Üzülme şu üç günlük hayatta,
MUTLU OLKÎ YAŞAMAYI BİLESİN!

Güzelliğe bakma içi boştur onun
Çirkinliğe bakma dışı boştur onun,
Kalbe bak sen içi hoştur onun,
MUTLU OLKÎ YAŞAMAYI BİLESİN!

Mutluluk temiz kalplerde vardır
Mutsuzluk kırık kalplerde vardır
Yaşansa insan ömründe vardır
MUTLU OLKÎ YAŞAMAYI BİLESİN!

GOTİNÊN PÊŞİYAN LI SER JINAN

- Jinê ruhekê, dayê buhekê.
- Jin heye bira ye, jin heye bira bir.
- Jin heye zewiya ber gund e.
- Jin ji hene, jin ji hene, merhema dila ji hene.
- Jin jin goti, mêr mêr goti.
- Jin û mêr, tevr û bêr.
- Kur darê bavê hildide, qiz teşiya dayê hiltine.
- Qiz teşiya dayê hiltine, kur kevanê bavê.
- Kê bûk, ew ber bû.
- Kê hêviya yarê maye, bê jin maye.
- Qiza axa dixwaze, lê qelenê mirtiba dide.
- Qiza cinêr, cinar dide mêr.
- Kurê cinêr, cinar dizewcine.
- Qiza ku baş, pey bibe kaş.
- Qiza çira xelkê ye.
- Qizek nazand, gundek bezand.
- Qiz e sot in, xort e kor in.
- Qiz ku heye, dara rex e, hati çûyi kewtiyê xwe davêje.
- Lingê gerê, nayê bin berê.
- Mala bûkê def û zurne, mala zavayê hajpê tune.
- Malê da tune arvanok, navê jinê dindarok.
- Mal têr e, kevani şêr e.
- Mêra xwe avitan kewara, jin şandin hewara.
- Mêrê du jina, du rû ye.
- Mêrê qolayi dikeve tengiyê, çavê jina xwe dînhêre.
- Mêr got: "Ez", jinê got: "Ez", min tu xapandi.
- Mehbûb ew e ku dil hebandiye.
- Meriv dikeve tengiyê, yarê diya xwe re dibê "bavo".
- Navê malê, yek bûka malê xirab dike, yek sayilê ber dêri,
yek ji xulamê malê.
- Nefsa pira û zara yek e.
- Ne pirê baş kir ser guni rûnişt, ne ji guni baş kir pirê re çû.
- Nifirê dê, ji kur nagre.
- Pira zemana, ber tendûrê çû ber kulfikê, go: "Xûdê xirabke,
ez çiqas erd geryam".
- Pirê fedikîr bihata govendê, gava kete govendê, êdi govendê
bernade.

KOMJIN NEDİR?*(Baştarafı 3. sayfada)*

Çi çalışmalardan vereceğimiz bazı örnekler, onun yapısının en iyi kanıtıdır:

-Leyla Kasım'ı Anma gecesi (1987).

-Irak Kürdistanı halkımızla Dayanışma Gecesi (1988).

- Köln Halk Yüksek Okulu, Sozialamt, Kulturamt, Frauenamt ile düzenlenen ortak 3 haftalık elişleri-ev eşyası ve resim sergisi, aynı kapsamda yor alan yazarlarla söyleşi konferanslar, kapanış gecesi (1990).

-Çeşitli yardım kampanyaları,

-''Türkiye ve Türkiye Kürdistanı''nda Kadın Hareketi'' şiarı altında düzenlenen panel (1991).

-Açık oturumlar, bilgilendirme toplantıları, hafta sonu seminerleri vb.

KÜRDİSTAN'DA YAŞAM*(Baştarafı 12. sayfada)*

malar emniyetlerini sağlayacaklardı.

Aynı gece sabaha doğru, kapıları çalınır, erkeklerin hemen dışarı çıkmaları istenir. Kadınlardan biri, engel olur, erkeklerin saklanmalarını sağlar ve silahını alarak pencereden cevap verir. Öteki kadın hamile olduğundan, geri planda kalır. Erkeklerin evde olmadıkları söylenirse de, dinlemez, kapıları kırarak içeri girerler. İçeri girenlerin asker oldukları anlaşılır. Her tarafı aramaya kalkışan askerlere, üst kat merdiven başında konuşan kadın silahını gösterir ve hayava ateş eder. (Merdiven başında dışarıya açılan bir kapı vardır).

Askerler, aynı akşam peşmerge kıyafetiyle 5 kişinin buralarda gezindiklerini ve nerede olduklarını sorarlar. Kadınlara bilmediklerini, kendilerine gelen giden misafirlerin çokluğundan farkedemediklerini söylerler. İçlerinden biri, ''balkona çıkan sen değil miydin?'' diye ağzından kaçıtır.

Karşılıklı tartışmalar sürerken, komşu köyden, silah sesi üzerine gelenler olur. Askerler bu kez, gelenlerin karakoldan izin alıp almadıklarını sorar. İzin almadan geldiklerini anlayınca, onları yakalayıp, karakola götürürler. Böylece evi terk ederler. İ. ailesi de 4. gün, evlerini terk edip İstanbul'a dönmek zorunda kalır. Bir hafta sonra da hamile kadın, 3 aylık çocuğunu düşürür.

Kürdistan'da misafir olmak için dahi, jandarmanın onayı gerekli.

Jandarmanın onayı sadece bu hallerde mi gerekli? Hayır, bakıngörün hangi hallerde daha gerekli.

Kürdistan'ın geçim kaynağı olan tarım ve hayvancılık, kocaları gurbette olan kadınlar için başbelasıdır kimi zaman.

Akşamları herhangi bir hayvanın mı gelmedi, onu aramaya çıkmak için karakola haber vereceksin. Karakola haber vermek yetmiyor. Erkeklerin, geceleri evin veya köyün dışına çıkmaları yasak. Eşkiya sanılıp vurabilirlermiş. O nedenle köy dışına habersiz çıkmaları yasaklanmış. Kim arayacak hayvanları? Tabii ki kadınlar.

Böyle bir olayı H. köyünde yaşayan Elif ana ile gelini Aysel yaşar. Onlar, akşam eve gelmeyen öküzlerini ararken, yakınlarında silah sesi duyar ve geri dönerler. Öküz, kazara gece yarısı eve gelir.

Başka bir gün, komşulardan Zeynep'in iki kuzusu gelmez. Çekindiğinden aramaya çıkamaz. Ertesi gün, kuzuların, köy dışında kurtlar tarafından parçalandığı öğrenilir.

Gerek askeri baskılar sonucu gerekse ekonomik nedenlerle, kocaları çeşitli şehir ve ülkelerde yaşamakta olan Kürt kadını işte buna benzer nice örneklerle yaşamını sürdürüyor. Ama yılmıyor. En yakın ilçeye, kaymakam veya karakol yetkililerine çıkarak isyan eden Fadime analarımız var. Bu analar, Kürt kadınının ne denli güçlü olduğunu göstermeye yetmez mi?

Baskı yöntemleri ne olursa olsun, artık Kürt kadını baskıların, yıldırma politikalarının kaynağını öyle biliyor ki...

SESİMİZİ DUYURALIM!*(Baştarafı 2. sayfada)*

kemizdeki mücadele herşeyden önce kendisini bir ''benlik, kimlik'' mücadelesi olarak göstermektedir. Kadınlara kendisini dayatan sorun da budur; Kimlik Sorunu!

Kürdistan'da yürütülen kimlik mücadelesi, kendisini politik alanda Türk solundan ayırır ve ayrı örgütlenmeye götüren, Kürt halkının kimlik mücadelesi kazanımlarında olumlu, ileri bir adım olarak pratiğe kendi damgasını vurmuştur. Ayrı örgütlenme entelektüel alanda da ayrışmaya yol açmış olup, Kürt halkının kendi kimliği ile düşünmesine mihenk taşı olmuştur.

Bu olgu kendisini göçmen olarak yaşadığımız Avrupa'da da pratikte dayat-

mıştır. Böyle bir dayatmanın sonuçlarından biri olarak ortaya çıkan örgütümüz KOMJIN, açıktır ki Kürdistanlı kadınların birliği olarak Kürdistan'daki mücadeleye, Avrupa koşulları ölçüsünde, ulusal kurtuluş mücadelesinin burada bir parçası olarak halkımızın arasında yapılan ve yapılacak çalışmalarıyla yerini almaktadır. Bu anlamda karşımızda birçok sorular yanıtız olarak duruyor. Bunlara biran önce biz KOMJIN'lıların açıklığı kavuşturması gerekiyor.

Biz Kürdistanlı göçmen kadınlar olarak, halkımızın kurtuluş mücadelesine ''KOMJIN'' örgütlenmesiyle ne kadar sahip çıkıp, bunu ne kadar ''kadının kurtuluşu'' sorunuyla birleştirip, ciddi bir çalışma içerisinde olduğumuzu açık, tartışıp netleşmemiz gerekmektedir. Biz kimiz? sorusunu öncelikle kendimize sorarak bu işe başlamalıyız.

Biz Kürdistanlı kadınlar örgütü olarak bağımsız bir örgütlenmeyi gerçekleştirebildik diyebiliriz miyiz? Biz, Kürt halkının kurtuluş mücadelesinin çok önemli bir parçası, kadınlar birliği olduğumuzu her alanda ciddiyetle kavrayıp, sorunları bu şekilde algılayabiliyor muyuz?

Biz Kürdistanlı kadınların kimlik sorununu Avrupa'da da yükseltip bu alanda KOMJIN olarak daha ciddi çalışmalara girmemiz gerekmektedir.

Benim bu alanda kendimde en büyük eksikliğim, ideolojik ve politiktir.

Bu anlamda böyle bir yazı ile bu tartışmayı dergimiz Jiyan'da başlatmak istiyorum.

Ezilmişlikten; ulusal ezilmişlikten, cinsel ezilmişlikten kurtulmanın yollarından biri de öğrenmek ve uygulamaktır.

Göçmenler olarak Avrupa'da sahip olduğumuz olanaklar, bizler için bir avantajdır. Bunu değerlendirelim. Kendimizi politik olarak bilinçlendirelim. Böyle birşeye tarihin bu safhasında en çok biz Kürt kadınlarımızın ihtiyacı var. Böylesine bir çalışmaya halkımızın ihtiyacı var. Böyle bir amaç uğruna, örgütümüzün zaafı ve politik çizgisi üzerine, Jiyan aracılığıyla herkese yani tüm Komjan'lı yoldaşlara tartışma, öğrenme çağrısında bulunuyoruz. Amaç halkımızın istemlerine yanıt vermek.

Kürt kadınlarımızın politikasızlığına, sınıfsızlığına, ezilmişliğine son vermek için hepimizi Jiyan aracılığıyla KOMJIN'ı bir adım daha ileri götürmeye çağırıyorum.

Yaşasın Kürt halkının kurtuluş mücadelesi!

Yaşasın KOMJIN!

JİYAN /

Xwedi-Herausgeber: KOMJIN-Yekitiya Jinên Kurdistan/Verband kurdischer Frauen
Navnışan-Adresse: c/o VERAK, Robert Str., 5-7, 5000 Köln 91/BRD

“1992 ALMANYA VE AVRUPASI”NDA BASKI ALTINDA KADINLAR”

Evin/Berlin

3-6 Ekim tarihleri arasında Berlin’de yabancı kadınlar biraraya gelerek “1992 Almanya ve Avrupası’nda Baskı Altında Kadınlar” şiarı altında ikinci Kongrelerini gerçekleştirdiler. Kongre Almanya çapında göçmen, Afro-Alman, Yahudi ve Mülteci kadınları temsilen 100 kişinin katılımıyla gerçekleştirildi.

Kongre için ön hazırlıklar yaklaşık bir sene önce başlatıldı.

KOMJIN-Berlin olarak altı ay tertip komitesinde yer alarak kongrenin gerçekleşmesi için gerekli ön hazırlıklarını omuzlamaya çalıştık ve aktif görev aldık. Kongre tertip komitesinde KOMJIN-Berlin’in yanısıra feminist, Yahudi ve diğer yabancı guruplardan da kadınlar yer aldılar, kongrenin insiyatörlüğünü yaptılar.

Yabancı kadınlar olarak karşılaştığımız ortak sorunlar, böylesi bir kongreyi örgütlemeyi zorunlu kıldı.

Kongrenin ana amacı, yabancı kadınlara yönelik ayrımcılığın nedenlerini tespit edip, çözüm yolları aramaktı. Kongrenin gerçekleşmesi için Berlin Senatosuna başvuruda bulunarak, maddi destek sağlamaya çalıştık. Bunun yanısıra tek tek kişiler bağıшта bulunarak, kongrenin yapılmasını olanaklı kıldılar. Nitekim 3-6 Ekim 1991 tarihleri arasında yabancı kadınlar biraraya geldiler, sorunlarını tartıştılar, çözüm yolları aradılar. 4 gün boyunca değişik çalışma guruplarında toplam 47 değişik konu işlendi, görüş alışverişinde bulunuldu. İşlenen konular arasında şunlar yer alıyordu:

- Göçmen kadınların yaşantıları ve beklentileri
- Rasizm ve Sexizm ışığı altında güdülen mülteci politikası
- Yabancılar Yasası ve kadınlar üzerindeki etkiler
- Kürt ve Türk kadınlarının psiko-sosyal hastalıkları
- F. Almanya’da bulunan Kürt kadınlarının genel durumu ve beklentileri
- Feminist eğitimde anti-ırkçılık
- 1992 Avrupası’nda birlikte çalışmanın yolları
- Lezbiyenler arasında dayanışma v.b.

KOMJIN-Berlin olarak değişik konuların hazırlanmasında görev aldık. Üstlendiğimiz konular şunlardı:

— Kürt kadınlarını konu alan dia gösterisi

— FAC’de yaşayan Kürt kadınlarının sorunları ve istemleri

— FAC’de birinci ve ikinci kuşak (Anne-Kız) arasındaki ilişkiler ve sorunlar

— Göçmenliğin sosyal konum üzerindeki etkisi (bir sosyal sınıftan diğerine geçiş)

Uzun hazırlık ve birhayli enerjiyi gerektiren kongreye ne yazık ki beklenen sayının altında katılım oldu. Bizce bunun değişik nedenleri vardı.

Birincisi kongrenin Alman kadınlarına kapalı olarak gerçekleştirilmesiydi. Hazırlık çalışmalarında, KOMJIN-Berlin olarak her ne kadar Alman kadınlarının da katılımında is-

rarlı olduysak da, bu öneri diğer guruplar tarafından kabul görmediği için, Alman kadınlar kongrenin dışına tutuldular. Diğer eksiklerden biri ise erkeklerin kongreye katılımının “Yasaklanmasıydı”.

Dolayısıyla bu şartlar altında düzenlenen kongrenin az katılımlı geçmesi hiç de şaşırtıcı olmadı.

Kongre tüm eksikliklerine rağmen yabancı kadınlarının ortak sorunlarını tespit etme ve çözüm yolları aramalarında bir başlangıç oldu. Bundan sonra düzenlenecek kongrelerde yapılan hataların bertaraf edilmesi, Alman kadınların ve erkeklerin katılımı gerekmektedir.

4 gün boyunca KOMJIN-Berlin olarak enformasyon ve el işi standı açarak, kendimizi tanıtmaya fırsatını bulduk.

Seminerlerin yanısıra 3 gün boyunca akşamları kültür programları düzenlendi, eğlencildi.

